

Ít ng i bi t đ c cu c cách m ng c a ng i dân Libya vùng lên đòi l t đ ch đ l i kh i phát t v c nh sát c a ch đ đ c tài Tripoli b t giam Fathi Tirbil, m t lu t s qu c m luôn đ ng v phía nh ng ng i dân oan, đòi công lý và s th t.

Lu t s Fathi Tirbil, ng i kh i d y mùa xuân Libya

Benghazi thành trì c a phe n i d y Libya
AFP PHOTO/PATRICK BAZ

Cu c n i d y t i Libya n ra t Benghazi hôm 15/02/11, nh ng ít ng i bi t đ c cu c cách m ng c a ng i dân Libya vùng lên đòi l t đ ch đ Kadhafi l i kh i phát t v c nh sát b t giam Fathi Tirbil, m t lu t s qu c m luôn đ ng v phía nh ng ng i dân oan, đòi công lý và s th t. Đ c phái viên c a báo Le Monde t i Libya đã tr l i v i v lu t s , ng i đã tr thành bi u t ng cho cu c đ u tranh c a ng i dân Libya. Le Monde g i ông là « ng i làm nên mùa xuân » Libya.

Tác gi bài báo k l i, t t c b t đ u vào bu i chi u ngày 15 tháng hai v a qua khi mà 23 nhân viên có vũ trang c a l c l ng an ninh Libya p đ n nhà b t v lu t s Fathi Tirbil, 38 tu i t i Benghazi. Trong vòng 18 ti ng đ ng h sau đó, m t s các đ ng nghi p và nh ng nhà h at đ ng nhân quy n bi t tin đã kéo đ n tr s c nh sát, đòi ph i gi i thích v s vi c b t gi Fathi Tirbil.

Ti p sau đó hàng trăm ng i dân khác cũng đ v tr c n i giam gi bi u th tình đoàn k t v i v lu t s vì dân c a mình. H đầu có bi t r ng chính s ki n Fathi Tirbil đó đã ch m ng i cho cu c n i d y l n th ba B c Phi sau Ai C p và Tunisia.

V i ng i dân Benghazi thì Fathi Tirbil là m t trong nh ng g ng m t hàng đ u c a cu c cách m ng t i Libya. M c dù còn tr tu i, nh ng t nhi u năm qua lu t s Fathi Tirbil dành h t tâm

huy t làm vi c v i m t trong nh ng h s nh y c m nh t c a đ t n c này. Đó là đi tìm s th t, b o v cho gia đình các n n nhân c a nh ng ng i b m t tích trong nhà tù Abou Salim Tripoli, n i mà ngày 29 tháng 6 năm 1995, 1270 tù nhân, mà ph n đông là tù chính tr , b quân đ i c a chính quy n tàn sát trong vòng b n ti ng đ ng h . Lý do ch vì h đòi c i thi n đ i u ki n giam gi và quy n đ c chăm sóc thăm thân.

Không m t thi th ng i b ch t nào đ c trao l i cho gia đình. Không m t ai b bu c t i vì v th m sát này. Gia đình các n n nhân v n ng m ngùi ch u n i b t công nghi t ngã này trong n i s h i cho đ n khi lu t s Tirbil dám đ ng ra b o v quy n l i c a h .

Theo bài báo, chính vì ki m chuy n tr n áp lu t s này nên Mouammar Kadhafi đã m l i v t th ng kh i d y n i đầu c a nh ng ng i dân oan b chính quy n đè nén t quá lâu nay.

G p g v i v lu t s , tác gi bài vi t nh n th y anh m t con ng i có lý t ng, m t ng i bình đ nuôi đ ng bên trong m t ni m khát khao vì công lý. Fathi Tirbil đã t ng 5 l n b c nh sát Libya b t và đánh đ p. Anh suy nghĩ, cách duy nh t đ đ i m t v i ch đ đ c tài này là b ng lu t pháp.

Lu t s Tirbil b t đ u t p h p h s nh ng tù nhân m t tích và theo đ u i v ki n chính quy n t năm 2008 cho đ n cái ngày 15 tháng 2 v a qua thì b b t nh trên đã đ c p đ n.

Nh ng l n này, qua m ng Facebook, ng i dân đã kêu g i t p h p bi u tình toàn qu c. Chính quy n lo ng i và nghi ng anh là ng i xúi đ c dân chúng, nên đã yêu c u lu t s đ ng ra kêu g i dân chúng ng ng bi u tình. Đe đ a không thành và b s c ép cu i cùng c nh sát đành th Fathi Tirbil vào ngày 16 tháng 2.

Ngày hôm sau đó phong trào b t đ u lan r ng ra kh p c n c Libya và kéo dài cho đ n nay. Tác gi bài báo k t lu n, Fathi Tirbil là ng i đã m ra con đ ng mà theo đó ph m giá c a con ng i đ c tr i d y m nh m h n là n i s h i.

L ng c ng trong qu c t ngay t nh ng ngày đ u can thi p quân s

Chi n s t i Libya v n là nh ng đ tài chính trên các trang nh t báo Pháp ngày hôm nay. Chi n d ch can thi p quân s vào Libya theo tinh th n Ngh quy t 1973 đ c H i đ ng B o an Liên Hi p Qu c thông qua đ n nay đã b c sang ngày th ba. Nh ng b t đ u đã xu t hi n nh ng b t đ ng đ u tiên trong c ng đ ng qu c.

Nh t báo Le Figaro nh n đ nh qua hàng t a « R n n t xu t hi n trong lòng liên quân". Trong khi đó, Đ c v n còn t ra hoài nghi v tính chính đáng c a chi n d ch này. Ý yêu c u ph i đ m b o vi c tuân th Ngh quy t 1973, l p l đe đ a không cho phép s đ ng các căn c quân s c a Roma trong tr ng h p ng c i. Cu i cùng t i Matxc va, Vladimir Putin đã so sánh Ngh quy t 1973 nh m t « l i kêu g i c a các cu c th p t chinh ». Ng c i, t ng th ng Nga Dmitri Medvedev cho r ng s so sánh này không th nào ch p nh n đ c.

Theo Figaro, m t b t đ ng m i n y sinh liên quan đ n vi c ai n m quy n ch huy liên quân qu c t này. Các chi n d ch hi n nay do Hoa K đ i u hành t s ch huy căn c quân s t i Stuttgart, Đ c. Đ n gi quân đ i M t ý không mu n n m quy n này n a. Nhi u n c trong kh i NATO đ ngh Liên minh này nh n l i trách nhi m t Hoa K . Trong khi đó, n c Pháp mong r ng NATO ch đóng vai trò h tr cho liên quân, còn các n c R p thì ph n đ i tham gia « m t chi n d ch đ i màu c c a NATO », theo nh l i c a Ngo i tr ng Pháp Alain Juppé.

Qu là khó x nh nh n đ nh c a nh t báo Libération « Ng i kh i s thì không ph i là lãnh đ o, còn ng i lãnh đ o th c s thì l i nói không mu n ch huy n a. » Cu c chi n tranh Libya m i ch i giai đ an kh i đ ng mà đã xu t hi n nh ng r c r i mù m trong công vi c ch huy.

Cũng liên quan đ n v n đ này, nh t báo Liberation l i cho r ng « Cu c phi u l u t i Libya đã khi n cho Châu Âu xoay l ng l i v i nhau ».

Theo t báo, cu c chi n này nh c h nh l i c n ác m ng chi n tranh Irak năm 2003 mà Liên Hi p Châu Âu đã b chia r m t cách sâu s c. Tuy nhiên, đ i m khác bi t chính so v i l n tr c chính là l n này tr c liên k t Pháp – Đ c đã r n v , làm suy y u t ng lai chính sách đ i ngo i và qu c phòng c a Châu Âu.

Tờ báo tiếng thuở tởi và tranh luận gay gắt giữa Ngoại trưởng Đức Westerwelle và ngoại trưởng Pháp Alain Juppé, nhân cuộc họp Hội đồng các Ngoại trưởng Bruxelles, ngày hôm qua. Đức bày tỏ mối quan ngại về các rủi ro cho các thế hệ dân tộc Libya và cho Châu Âu, trong trường hợp diễn biến bất ngờ xảy ra.

Các nước khác như Ba Lan, Bun-ga-ry và Cộng hòa Síp vẫn tỏ thái độ dè dặt. Giờ đây, Pháp và Anh, hai nước khi sẵn lòng chi tiền để chờ, giờ còn bắt đầu trông chờ vào sự đồng hành của các nước còn lại như Bồ Đào Nha, Hà Lan, Tây Ban Nha, Đan Mạch, Phần Lan, Hy Lạp và một số nước khác. Điều quan trọng hơn nữa là nay ngoại trưởng ta đặt câu hỏi liệu cuộc chiến ở Libya rủi ro sẽ đi tới đâu khi mà ngay hôm nay ngày đầu đã nảy sinh mâu thuẫn?

Nhiệm vụ thực phẩm : thêm mối đe dọa đến thực phẩm của Nhật Bản

Nước Nhật vẫn chưa thể bắt đầu qua được thảm họa thiên tai. Đã hơn một ngày kể từ khi xảy ra vụ động đất, sóng thần tại địa điểm này thì địa điểm khác kéo đến đe dọa người dân Nhật. Tôm yên vị nhà máy điện Fukushima một chút thì lại đến chuyên thực phẩm nhiễm xạ. Đây là điều đáng lo ngại hơn tất cả các báo Pháp ra hôm nay quan tâm.

Le Monde cho biết: “Theo Tổ chức Y tế Thế giới, ô nhiễm phóng xạ trong thực phẩm và nước làm cho tình hình trở nên nghiêm trọng”

Hôm qua thứ hai 21 tháng ba, Tổ chức Y tế Thế giới đánh giá tình hình trở nên trở nên nghiêm trọng, khi phát hiện sự hiện diện của iode 131 và cesium 137 trong sữa tươi và rau xanh tại 4 tỉnh vùng phía đông của Fukushima. Đồng thời, chính phủ Nhật Bản đã yêu cầu người dân sống gần nhà máy điện Fukushima không nên dùng nước máy do nồng độ iode phóng xạ cao. Không những thế, người ta còn quan ngại cả các vùng ven biển và các loài sò có lẽ cũng đã bị nhiễm phóng xạ. Ngành nông nghiệp Nhật Bản giờ đây lo ngại phải đóng cửa sào vựa một tại địa phương.

Theo nhật báo Les Echos, “Nhật Bản lo ngại cho nguy cơ an toàn thực phẩm và ngành nông nghiệp”. Hiện nay, nông nghiệp người nuôi bò tại vùng Kobe, hay vùng Yamagata, nông nghiệp người trồng táo Aomori và các chợ trang trại thị trấn sản xuất các chất phóng xạ rất nguy hiểm, như hiện tượng sản phẩm của họ. Họ cũng nghi ngờ cho tương lai trong việc tiêu thụ trong nước và nước ngoài đối với các nhãn hiệu nông nghiệp.

Trở lại với việc phát hiện nồng độ iode 131 và césium 137 cao trong rau quả, chính phủ Nhật Bản phải liên tục lên tiếng trấn an dân chúng rằng hàm lượng nhiễm xạ đo được “không có hại cho người ngay lập tức cho sức khỏe con người” và yêu cầu người dân “phải giữ bình tĩnh”. Chính quy định này về việc giám thiêu xử lý hàng hóa nhập khẩu từ vùng Tohoku, từ lâu được xem là cái vựa lượng thực của quốc gia này. Ngoài ra, đây cũng là nguồn cung cấp cho các gian hàng trong các siêu thị của Tokyo cũng như một phần xuất khẩu. Riêng năm rồi đã mang lại cho Nhật Bản 481 tỷ yen (tương đương với 4,2 triệu euro).

Theo quan sát của nhiều chủ nhà hàng sushis tại các thành phố lớn, hôm qua, họ đã nhận thấy khách hàng của họ có sự thay đổi thái độ đối với các sản phẩm đánh bắt được từ vùng Tohoku, nhưng theo những gì họ cho là có tín hiệu gì về sự đảo lộn thị trường bất kỳ nào về các hàng hóa Nhật Bản.

“Chúng tôi theo dõi tiến triển từng ngày để biết xem thị trường tiến triển thế nào xung quanh lò hạt nhân và các công nhân như những người nào lên các đường lúa. Giữ thì về nhà thì y phục cũng nào thì thì những quốc gia”, theo lời của Ben Savage, một nhà môi giới của tập đoàn Jackson Son & Company, chuyên gia trong lĩnh vực kinh doanh gạo.